

kuva Maarika Maury

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

Harjavan kaupungin

Valtuustokaudelle 2025-2029

SISÄLLYSLUETTELO:

1. JOHDANTO	3
2. PERUSTEET	4
3. KESKEISET KÄSITTEET	9
4. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ HARJAVALLASSA	11
5. EHKÄISEVÄ TYÖ KUULUU KAIKILLE	12
5.1 Liikuntapalvelut	12
5.2 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut.....	13
5.3 Museo.....	14
5.4 Nuorisopalvelut	15
5.5 Varhaiskasvatus.....	16
5.6 Perusopetus.....	19
5.7 Satakunnan Hyvinvointialueen palvelut ja ennaltaehkäisevä työ Harjavallassa	21
6.TAVOITTEET VALTUUSTOKAUTEEN.....	27

1. JOHDANTO

Ehkäisevä päihdetyö on osaltaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Sen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen ja yhteiskunnalle. Tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä päihteiden käytöstä ja niihin liittyvistä ilmiöistä sekä edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista päihteisiin liittyvissä asioissa. Laki ehkäisevästä päihdetyöstä tuli voimaan vuonna 2015. Lain mukaan ehkäisevään päihdetyöhön kuuluu alkoholi-, tupakka-, huume ja rahapelihaittojen ehkäisy. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastaa valtakunnallisesti ehkäisevän päihdetyön koordinoinnista ja ohjauksesta. Ehkäisevä päihdetyö kuuluu ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain mukaan kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviin.

Tekstit suunnitelmassa on tuotettu poikkihallinnollisesti ja yhteistyössä kaupungin eri toimijoiden ja Satakunnan hyvinvointialueen kanssa. Tämä ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on liite Harjavallan kaupungin laajemmassa hyvinvointikertomuksessa.

2. PERUSTEET

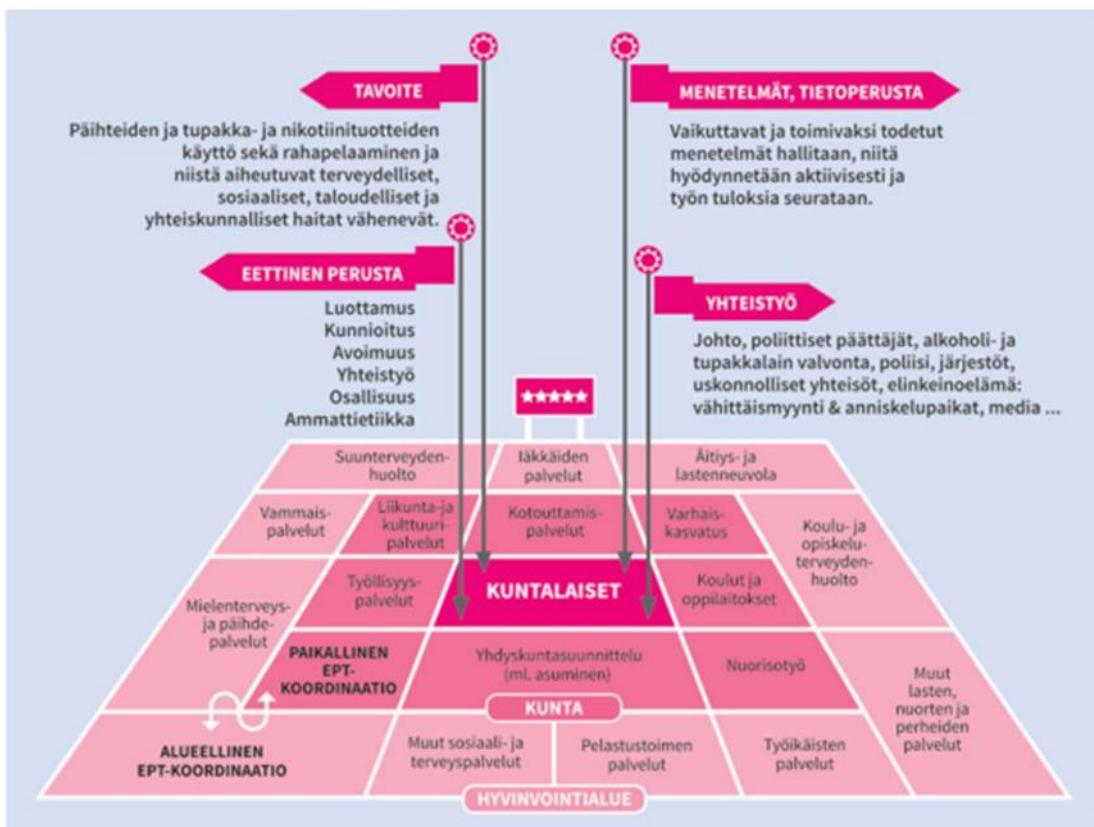
Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jonka tavoitteena on parantaa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Tavoitteeseen päästään edistämällä päihteettömiä, savuttomia ja nikotiinittomia elintapoja. Tavoite voidaan saavuttaa myös ehkäisemällä ja vähentämällä päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä sekä rahapelaamista ja niistä aiheutuvia haittoja sekä lisäämällä ymmärrystä niihin liittyvistä laajemmista ilmiöistä. Työ edistää osaltaan perus- ja ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa sekä tukee ammattilaisten, yhteisöjen ja asukkaiden kykyä ymmärtää eri taustoista tulevia ihmisiä.

Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Sen tulee perustua monialaiseen yhteistyöhön, päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan sekä käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) johtaa ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kehittää ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä valtakunnallisesti yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Lupa- ja valvontavirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä ja tukevat toimialueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä. Ehkäisevää päihdetyötä kunnassa voidaan kuvailla myös siten, että se edistää laajassa yhteistyössä tehtynä päihteettömiä elintapoja vahvistamalla suojaavia tekijöitä ja vähentämällä riskitekijöitä. Ehkäisevä päihdetyö tulee kohdistaa kaikenikäisiin kuntalaisiin. Jo varhaiskasvatuksessa voidaan alkaa vahvistamaan yksilön suojatekijöitä ja riippuvuuksilta suojaavia tekijöitä. On tärkeää kaikissa ikäluokissa pyrkiä pienentämään riskiä lisäävien tekijöiden vaikutuksia. Työssäkäyvien ja ikääntyneiden työ- ja toimintakyvystä kannattaa huolehtia, sillä päihteet ja riippuvuudet kuormittavat niitä. Ehkäisevä päihdetyö vähentää päihteiden käytön haittoja, lisää ymmärrystä päihdeilmiöstä sekä edistää päihteitä käyttävien oikeuksia. Toimiva kokonaisuus syntyy eri toimijoiden samansuuntaisista toimista, joten yhteisten tavoitteiden määrittäminen kaupungin eri toimijoiden kesken on tärkeää.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) kattaa alkoholi-, huumeaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentämisen. Kysynnän lisäksi tavoitteena on rajoittaa

ikäraja- ja tupakkatuotteiden saatavuutta. Tämä edellyttää yhteistyötä ikäraja- ja tupakkatuotteiden välittämisen estämiseksi ja vastuullisen elinkeinotoiminnan edistämiseksi.

Suomessa keskeiset kansalliset tavoitteet päihde- ja riippuvuushaittojen vähentämiseksi ja terveyden tasa-arvon edistämiseksi perustuvat Päihde- ja riippuvuusstrategiaan (vuoteen 2030) sekä erillisiin lainsäädäntö- ja ohjelmatavoitteisiin (esim. tupakkalaki, alkoholipolitiikka, ehkäisevä päihdetyö).

(Markkula ym. 2022, Ehkäisevä päihdetyö – opas kunnille ja hyvinvointialueille)

1) Kansallinen päihde- ja riippuvuusstrategia (vuoteen 2030)

Päämäärä

- Ehkäistä ja vähentää alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden, huumeiden sekä rahapelaamisen aiheuttamia riskejä, haittoja ja ongelmia kaikissa ikäryhmissä.

Strategia kattaa koko ketjun:

- ehkäisy
- haittojen vähentäminen
- hoito ja kuntoutus

Strategian viisi keskeistä tavoitealuetta

1. Oikeuksien vahvistaminen
 - Päihde- ja riippuvuusongelmista kärsivien sekä läheisten oikeuksien turvaaminen.
2. Tietopohjan ja osaamisen vahvistaminen
 - Parempi tutkimus, tiedonvaihto ja asiantuntijuus.
3. Päihde- ja riippuvuuspoliittisten toimien tehostaminen
 - Alkoholipolitiikka, nikotiini- ja huume-politiikka sekä rahapelipolitiikka.
4. Palvelujen saatavuus ja laatu
 - Ennaltaehkäisy + hoito + kuntoutus kaikkialla.
5. Valtionhallinnon yhteistyö
 - Poikkihallinnollinen ohjaus.

Tämä liittyy suoraan terveyden tasa-arvoon, koska tavoitteena on yhdenvertainen pääsy ehkäisyyn ja hoitoon.

2) Konkreettisia kansallisia alatavoitteita eri osa-alueilla

Alkoholi

Keskeisiä tavoitteita:

- Saatavuuden ja markkinoinnin rajoittaminen haittojen vähentämiseksi
- Verotus ja hintapolitiikka kulutuksen vähentämiseksi
- Esim. Alkon monopolin tarkoitus on vähentää haittoja rajoittamalla saatavuutta ja hintakilpailua

Tupakka ja nikotiinituotteet

Selkein määrällinen kansallinen tavoite:

- Alle 5 % väestöstä käyttää päivittäin tupakka- tai nikotiinituotteita vuoteen 2030 mennessä

Keinoja:

- Hintojen korotus
- saatavuuden rajoitukset
- maku- ja nikotiinirajoitukset
- ikärajojen tiukennukset

Huumeet

Tavoitteet strategisella tasolla:

- Käytön ehkäisy
- haittojen vähentäminen
- varhainen tunnistaminen
- hoidon ja kuntoutuksen parantaminen

Rahapelaaminen

Tavoitteet:

- Haittojen ehkäisy
- riskikäytön varhainen tunnistaminen
- saatavuuteen vaikuttaminen
- hoidon saatavuus

Esim. ehkäisevän työn mallit kohdistuvat myös rahapelaamiseen (esim. Pakka-malli).

3) Terveyden tasa-arvon edistämisen näkökulma

Suomessa päihde- ja riippuvuustyö kytkeytyy laajempiin tavoitteisiin:

- hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen
- palvelujen yhdenvertainen saatavuus
- riskiryhmien erityinen huomio (nuoret, ikääntyneet, sosioekonomisesti heikommat ryhmät)

Esimerkiksi:

- hinnan ja verotuksen on todettu vähentävän käyttöä ja kaventavan terveyseroja tupakoinnissa

4) Yhteiset keskeiset politiikkakeinot Suomessa

Useissa kansallisissa ohjelmissa toistuvat:

Rakenteelliset keinot

- verotus ja hinnan säätely
- saatavuuden rajoittaminen
- markkinoinnin rajoitukset

Palvelu- ja ehkäisykeinot

- ehkäisevä päihdetyö (kunnat, hyvinvointialueet)
- varhainen tunnistaminen
- matalan kynnyksen palvelut
- hoito + kuntoutus

3. KESKEISET KÄSITTEET

Ankkuritoiminta perustuu moniviranomaisyhteistyöhön, jonka tavoitteena on varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren asiakkaan kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja avuntarpeen selvittäminen sekä nuoren ja perheen kanssa työskentely. Lisäksi tavoitteena on nopea puuttuminen lähisuhde- ja perheväkivaltaan, avun tarpeen selvittäminen ja perheen kanssa työskentely. Ankkuritiimiin kuuluvat poliisi, sosiaalityöntekijä ja psykiatrinen sairaanhoitaja.

Ehkäisevällä päihdetyöllä tarkoitetaan lakisääteistä toimintaa, jonka tavoitteena on edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia ehkäisemällä ja vähentämällä päihdehaittoja, edistämällä päihteettömiä elämäntapoja sekä lisäämällä päihdeilmion ymmärrystä ja hallintaa. Se on pohjimmiltaan laaja-alaista yhteistyötä, jonka sisältö voi vaihdella ainekeskeisestä tiedottamisesta laajoihin sosiaali- ja terveystoimenpiteisiin

Hyvinvointikertomus on eri hallinnonalojen asiantuntijoiden yhdessä laatima tiivis katsaus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin. Laaja hyvinvointikertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Kouluterveyskyselyssä kootaan valtakunnallisesti yhtenäisellä menetelmällä joka toinen vuosi tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista, terveysosaamisesta sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Opettajan ohjaama luokkakysely tehdään kunnan kaikkien peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoille.

Päihteitä ovat ilman hoidollista tavoitteita käytetyt, psyykkisiin toimintoihin vaikuttavat aineet. Yleisiä päihteitä ovat alkoholi, impattavat aineet ja huumeet, sekä päihtymys tarkoitukseen käytetyt lääkkeet.

Ostokokeilla kartoitetaan ikärajavaltavien tuotteiden saatavuutta vähittäismyyntipaikoissa. Ostokokeen suorittajat ovat täysi-ikäisiä, mutta heillä ei ole mukana henkilöllisyystodistusta. Tuloksia voidaan hyödyntää vähittäismyyntipaikkojen omavalvonnan tehostamisessa.

Riskiehkäisy on puuttumista sellaiseen päihteiden käyttöön, joka ennakoi haittoja tai ongelmakäyttöä. Se voi olla myös varhaista puuttumista riskitekijöihin, jotka ennustavat ongelmakäyttöä. Sen kohderyhmä määritellään sellaisen riskin perusteella, jonka toteutuminen on todennäköistä. Riskiehkäisyä on esimerkiksi lasten kokemusten ja näkökulmien huomioon ottaminen vanhempien tai muiden aikuisten päihteiden käytöstä sekä alkoholin suurkuluttajien mini-interventiot.

Valomerkki-toiminnan tavoitteena on varhainen puuttuminen alaikäisten päihteidenkäyttöön. Mikäli nuoren päihteiden käytöstä tehty lastensuojeluilmoitus ei johda laajempaan palvelutarpeen selvittelyyn, nuori ja hänen huoltajansa ohjataan valomerkkikeskusteluun.

Yleisellä ehkäisyllä tarkoitetaan kaikkien päihteiden käytön aloittamisen ehkäisyä ja se kohdistuu koko väestöön tai väestöryhmään, jonka valintaperusteena ei käytetä päihteiden käyttöä. Käytännössä se on pyrkimystä päihteiden käytön vähentämiseen toimilla, joilla ehkäistään ja

vähennetään päihteiden käyttöä. Kyseessä on siis ensisijainen pyrkimys päihteettömyyteen tai pyrkimys vähentää kohderyhmän päihteiden käyttöä. Yleisen ehkäisyn piiriin kuuluvat esimerkiksi kaikkien tai joidenkin päihteiden käytön aloittamista ehkäisevä työ, tilanneraittiuden muun muassa liikenneraittiuden edistäminen sekä päihteiden käytön aloittamisen myöhentäminen.

4. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ HARJAVALLASSA

Ehkäisevästä päihdetyöstä on kaupunginhallituksen alaista toimintaa. Ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta Harjavallan kaupungissa vastaa kaupungin hyvinvointityöryhmä, jossa on edustajat kaikilta kaupungin toimialoilta. Ehkäisevän päihdetyön työryhmä toimii hyvinvointityöryhmän alaisuudessa ja kokouksiin kutsutaan suunnitelmallisesti ja säännöllisesti hyvinvointityöryhmän lisäksi laajennettu ehkäisevän päihdetyön työryhmä, johon kuuluu edustajia eri hallinnon aloilta ja kolmannelta sektorilta. Työryhmän tehtävänä on mm. ehkäisevän päihdetyön suunnitelman päivittäminen ja sen vieminen käytäntöön edustamillaan tahoilla.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on osa Harjavallan kaupungin hyvinvointiohjelmaa ja hyvinvointikertomusta. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma tarkistetaan joka vuosi ja päivitetään vähintään valtuustokausittain. Suunnitelman toteutumista ja eri väestöryhmien päihdetilannetta seurataan osana kaupungin hyvinvointikertomusta. Kuntakohtaiset ehkäisevän päihdetyön tilastot ja indikaattorit raportoidaan soveltuvin osin hyvinvointikertomuksessa. Ehkäisevä päihdetyö liittyy kiinteästi kaikkeen kaupungissa tehtävään hyvinvointityöhön ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelma liittyy yhteen myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kanssa. Suunnitelmien tavoitteita tarkastellaan vuosittain ja kirjataan hyvinvointikertomukseen. Tavoitteet asetetaan valtuustokausittain ja kirjataan uuteen suunnitelmaan.

Ehkäisevän päihdetyön yhteyshenkilönä toimii Harjavallan kaupungin hyvinvointipäällikkö. Hyvinvointipäällikkö toimii hyvinvointityöryhmän valmistelijana, sihteerinä ja koollekutsujana. Hyvinvointipäällikkö on mukana alueellisissa ja valtakunnallisissa yhdyshenkilöverkostoissa.

5. EHKÄISEVÄ TYÖ KUULUU KAIKILLE

Ehkäisevä työ kuuluu kaikille. Ehkäisevää työtä on terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimet silloin, kun ihmisen elämässä ei tunnusteta tai havaita erityisiä riskejä tai huolia. Kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden rooli edistävän työn tekijänä on merkittävä ja niiden rakenteisiin sisältyykin jo luonnostaan suuri määrä päihde-, mielenterveys- ja pelinongelmilta ehkäiseviä palveluja, toimintoja ja ratkaisuja. Kaikki matalan kynnyksen takana olevat palvelut ja toimet ovat ehkäisevää työtä. Riskien varhainen tunnistaminen, niiden puheeksiotto ja hoitoonohjaus tarvittaessa edustavat työtä pienten huolien alueella. Jos huoli muuttuu ilmeiseksi tai suureksi, tarvitsee ihminen apua välittömästi. Tunnistetut ja tiedossa olevat palvelu- ja hoitopolut ja yhdessä sovitut toimintakäytännöt ovat ehkäisevää työtä.

5.1 Liikuntapalvelut

Liikunnan ja ulkoilun palveluilla edistetään kuntalaisten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Liikunta- ja ulkoilupalveluiden tärkeimpänä tehtävänä on kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävien terveys- ja kuntoliikuntapalveluiden tuottaminen. Liikunnan harrastamisella taataan monipuoliset toiminnalliset edellytykset. Hyvä yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden, lähikuntien, kaupungin muiden hallintokuntien ja Karhukuntien kanssa on avainasemassa toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kolmannen sektorin toimijoita tuetaan vuosittain perus- ja kohdeavustuksin.

Liikuntapalvelut edistävät ehkäisevää päihdetyötä ja hyvinvointia tarjoamalla mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen sekä järjestämällä ohjattua liikuntatoimintaa. Näin edesautetaan liikunnallisen elämäntavan syntymistä.

Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio Valo ry on linjannut urheiluyhteisön yhteiset eettiset periaatteet, josta löytyy myös ehkäisevää päihdetyötä koskevat ihanteet ja tavoitteet:

- Tupakan, nuuskan, alkoholin, huumausaineiden ja muiden päihteiden käyttöä ei liitetä liikunnan ja urheilun maailmaan.
- Alkoholimainonta ja siihen liittyvä mielikuvamainonta on kielletty urheilutapahtumissa ja tiloissa, jotka on suunnattu lapsille ja nuorille.
- Tupakanpolto sekä nuuskan ja päihteiden käyttö on kielletty urheilusuorituspaikoilla ja katsomoissa.
- Lapsille ja nuorille suunnatun toiminnan yhteydessä on alkoholitarjoilu kokonaan kielletty.
- Aikuiset näyttävät lapsille ja nuorille mallia omalla päihdekäyttämällänsä. Vastuu korostuu, kun alaikäiset ovat aikuisten vastuulla muun muassa pelimatkoilla.
- Ongelmapelaajia tuetaan ja etsitään heille osaavaa apua sekä edistetään peliongelmaa ehkäisevää työtä.

5.2 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut tukevat hyvinvointia ja elämän merkityksellisyyttä, mikä ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja ongelmien kasautumista. Erilaiset kerhot, luennot, kulttuuritilaisuudet ja muut tapahtumat vahvistavat yhteisöllisyyttä.

Ohjelmatoiminnan erityisiä kohderyhmiä ovat niin lapset, nuoret kuin vanhuksetkin. Osa toiminnasta on suunnattu laajasti aikuisväestölle. Ohjelmassa on niin säännöllisesti kokoontuvia kerhoja kuin myös yksittäisiä tapahtumia. Kirjastoon ovat sen aukioloaikoina tervetulleita kaikki. Kirjaston käyttäminen ja kaikki kirjastossa tapahtuva ohjelmatoiminta on lähtökohtaisesti maksutonta ja kaikille avointa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut tekevät yhteistyötä kaupungin eri yksiköiden sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Vakituisiin yhteistyökumppaneihin kuuluvat varhaiskasvatus, koulut, neuvola, nuorisopalvelut sekä erilaiset yhdistykset.

Vuonna 2026 kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tavoitteena on kirjata ylös sen kokoelmapolitiikka. Tämä auttaa kehittämään aineistohankintojen tekemistä ja ottamaan kattavasti huomioon eri käyttäjäryhmien tarpeet.

5.3 Museo

Emil Cedercreutzin museon tavoitteena on museolain mukaisesti ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museo edistää toiminta-alueillaan asukastyytyväisyyttä, vireyttä ja yleistä hyvinvointia sekä kulttuurin monimuotoisuuden vahvistumista. Museo sisällyttää museoammattilliseen viitekehukseensä myös ehkäisevän päihdetyön tavoitteet, joita toteutetaan osana laajempaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä Harjavallassa sekä laajemmin museon muiden kohdeyhteisöjen parissa.

Museo painottaa tavoitteissaan lasten ja nuorten kasvun tukemista, aktiivi-ikäisen väestön vapaa-aikapalvelujen monipuolistamista ja ikäihmisten elämänlaadun lisäämistä. Museo tarjoaa merkityksellistä sisältöä ja matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, mikä itsessään suojaa päihdeongelmilta. Monipuolinen ja kiinnostava sisältötuotanto tukee ja lisää Harjavallan kaupungin kulttuuripalvelujen, ja sitä kautta myös ehkäisevän päihdetyön vaikuttavuutta.

Varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa tehtävä pedagoginen yhteistyö on monipuolista ja kaikki ikäryhmät tavoitettavaa. Museo osallistuu aktiivisesti Harjavallan kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelman toteutumiseen tarjoamalla tehtäväpaketteja, museokäyntejä ja tarvittaessa myös museon jalkautumista kaikille luokka-asteille ja varhaiskasvatukselle. Aktiivi-ikäiselle väestölle tarjotaan monipuolisesti näyttelyitä, tapahtumia, mahdollisuus virkistäytymiseen museon ainutlaatuisessa miljöössä, ja osallistumista museon tukiyhdistyksenä toimivan kotiseutuyhdistys Harjulan kiltta ry:n toimintaan. Ikäihmisten hyvinvointia tukevat museon

perustoimintojen lisäksi mm. museon muistelupiiri ja siihen liittyvä laadukas julkaisutoiminta, sekä vuosittainen osallistuminen vanhusten viikon tapahtumatuotantoon.

Vähennettäessä alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittoja, sekä tupakointia ja nikotiinituotteiden käyttöä on museotyön arjessa ja fyysisessä toimintaympäristössä keskeiset vaikutustavat poistaa niihin viittaavat myönteiset mielikuvat ja saatavuus museon tiloissa, asiakastyössä, tiedotuksessa ja markkinoinnissa.

Museon perusnäyttelyissä ei esitetä päihteisiin liittyviä myönteisiä mielikuvia.

Vaihtuvien näyttelyjen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon ehkäisevän päihdetyön tavoitteet.

Museolla järjestettävissä tapahtumissa ei pääsääntöisesti tarjota alkoholia.

Museokahviossa ei ole tarjolla alkoholia, tupakkaa, nikotiinituotteita tai mahdollisuutta rahapelien pelaamiseen.

Museokaupassa ei esitellä eikä myydä päihteisiin myönteisesti liittyviä tuotteita.

Museon alueella saa tupakoida ainoastaan siihen osoitetuissa pisteissä.

5.4 Nuorisopalvelut

Harjavallassa nuorisotyön tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä edistää aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistumista. Nuorisotyö tarjoaa lapsille ja nuorille monipuolisia ja päihteettömiä aktiviteetteja ja tapahtumia. Nuorisotyötä toteutetaan Harjavallassa esimerkiksi nuorisotilalla, leireillä, perusopetuksen kouluissa sekä toisella asteella, jalkautumalla kaupungille ja digitaalisissa ympäristöissä. Nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön toiminta on lapselle ja nuorelle vapaaehtoista ja toiminta on luonteeltaan ennaltaehkäisevää sekä yksilön hyvinvointia tukevaa.

Nuorisotyön kohderyhmänä Harjavallassa ovat pääsääntöisesti noin 11-18-vuotiaat nuoret. Pääkohderyhmän lisäksi nuorisotyö toteuttaa myös lastenleirejä alle 11-vuotiaille sekä kohdennettua toimintaa yli 18-vuotiaille.

Harjavallan etsivä nuorisotyö on tarkoitettu ensisijaisesti 15–29-vuotiaille. Etsivä nuorisotyö tukee koulutuksen tai työelämän ulkopuolella olevia nuoria sekä niitä, jotka toivovat apua johonkin itseä askarruttavaan asiaan. Etsivä nuorisotyöntekijä auttaa nuorta tulevaisuuden suunnittelussa ja arjen asioissa sekä ohjaa tarvittavien palveluiden piiriin. Ehkäisevän päihdetyön tiimoilta etsivä nuorisotyö tekee oppilaitosyhteistyötä paikallisen lukion ja lähiseutujen ammattioppilaitosten kanssa, esimerkiksi tekemällä säännöllisiä vierailuja teemaviikoille ja -tapahtumiin. Etsivä nuorisotyö järjestää tarpeen mukaan ryhmätoimintaa ja on mukana Valomerkki-toiminnassa.

Kaikki kunnassa tehtävä nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö on ennaltaehkäisevää päihdetyötä ja haittoja vähentävää työtä. Toiminnan puitteissa ehkäisevää päihdetyötä voidaan ottaa näkyvämmiin esiin esimerkiksi ehkäisevän päihdetyön viikolla, jossa on vuosittain vaihtuva teema. Nuorten kanssa käytävissä keskusteluissa ja jaettavissa materiaaleissa nojataan tutkittuun tietoon. Arkisessa työssä päihteistä ja niiden käytöstä sekä ongelmapelaamisesta puhutaan rohkeasti lapsien tai nuorten ikätasojen mukaisella tavalla.

5.5 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kehitystä, oppimista ja hyvinvointia yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä ja eriarvoistumista. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää huoltajien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten kehityksestä, oppimisesta ja hyvinvoinnista.

Harjavallan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan henkilöstön ja huoltajien välistä avointa yhteistyötä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot suojaavat lasta

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Lasten kanssa käsitellään heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita kuten levon, ravinnon, liikkumisen ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Varhaiskasvatuksessa liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona. Lasten hyvinvointia edistetään antamalla mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjoamalla monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa. Lapsia ohjataan myös kehotunnekasvatuksessa kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa. Myös perheen yhteiset tavat ja tottumukset ovat avainasemassa.

Varhaiskasvatukseen osallistuminen on hyvä perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Lapsen haasteita ehkäistään ennalta pedagogisilla järjestelyillä ja erilaisilla työ- ja toimintatavoilla. Näihin kuuluvat muun muassa suunnitelmallinen toiminnan eriyttäminen, ryhmien joustava muuntelu ja oppimisympäristöjen muokkaaminen. Selkeä päiväjärjestys ja päivittäisten toimintojen rytmittäminen tukevat kaikkia lapsia. Lapsia kannustetaan omatoimisuuteen ja harjoittelemaan ajattelu- ja ongelmanratkaisutaitoja, sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. Lapsen tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään erilaisia tunteita. Henkilöstö ohjaa lasta käyttämään omia vahvuuksiaan, taitojaan ja osaamistaan tavoitteena elinikäisen oppimisen edellytysten kehittyminen.

Ihmisenä kasvaminen

Turvallisuuskasvatus edistää lapsen tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja hyviä kaverisuhteita. Lasten kanssa keskustellaan heidän oikeudestaan turvalliseen elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen.

Henkilöstön tehtävänä on aktiivisesti puuttua kiusaamiseen, rasismiin ja väkivaltaan. Henkilöstön tulee huolehtia, että jokainen lapsi kokee varhaiskasvatuksessa olonsa turvalliseksi. Henkilöstö tukee lasten vertaissuhteiden syntymistä ja vaalii ystävyysuhteita. Turvallisessa yhteisössä puututaan ristiriitoihin ja opetellaan rakentavia keinoja niiden ratkaisemiseen.

Varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä myös lastenneuvolan asiantuntijoiden, lastensuojelun sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden toimijoiden kanssa. Yhteistyön merkitys korostuu, kun jollain näistä tahoista herää huoli lapsen kehityksestä, oppimisesta tai hyvinvoinnista tai kun lapsen tukea suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Henkilöstö pyrkii tunnistamaan ne tilanteet, joissa lapsi kärsii ja kokee kaltoinkohtelua huoltajan / huoltajien päihteiden käytöstä tai niiden käytöstä johtuvista seurauksista. Henkilöstön tehtävänä on tukea perheen huoltajan/ huoltajien päihdeongelmista kärsivää lasta sekä kannustaa ja ohjata huoltaja/huoltajat tarvittaessa tuen piiriin yhteistyössä neuvolan, sosiaalipalvelujen ja lastensuojelun kanssa.

Harjavallan kaupungissa on käytössä Lapset puheeksi menetelmä varhaiskasvatuksessa sekä neuvolassa. Harjavallassa LP keskustelu pidetään varhaiskasvatuksessa kaikille 3-vuotiaille ja tarvittaessa muille 1-6-vuotiaille lapsille. Huoltaja voi myös itse pyytää LP keskustelua.

Lapset puheeksi menetelmän tavoitteena on tukea lapsen hyvinvointia ja kehitystä sekä perheen hyvinvointia ja ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Keskustelussa käydään yhdessä huoltajan / huoltajien kanssa läpi lapsen arjen asioita kotiin, varhaiskasvatukseen, harrastuksiin, vapaa-aikaan sekä perheessä tapahtuviin muutoksiin liittyen lokikirjan avulla. LP- menetelmä on kehitetty tukemaan lasten ja perheiden pärjäävyyttä isoissa tai pienissä arjen muutoksissa tai vaikeuksissa. LP-menetelmä tarjoaa mahdollisuuden pohtia yhdessä ammattilaisen kanssa suojaavia tekijöitä, perheen muuttunutta arkea ja muutosten keskellä pärjäämistä. Lapset puheeksi -menetelmä koostuu lapset puheeksi -keskustelusta sekä tarvittaessa neuvonpidosta.

LP –neuvonpito kutsutaan koolle, kun LP-keskustelussa havaitaan lisätuen tarpeita. Huoltajan / huoltajien kanssa suunnitellaan ja sovitaan yhdessä, ketkä kutsutaan neuvonpitoon. Neuvonpitoon voidaan kutsua lapsen tai perheen läheisiä ja tarvittaessa toimijoita palveluista, järjestöistä ym. Neuvonpidossa suunnitellaan yhdessä toimia ja tekoja arjen tueksi.

Muita menetelmiä / työvälineitä tunne- ja kaveritaitojen harjoittelussa varhaiskasvatuksessa mm:

- SomeBody-menetelmä (esiopetus) on moniammatillisuuden huomioiva vuorovaikutuksellinen ohjaustyön väline, jonka tavoitteena on tukea ja edistää kehotietoisuutta, tunnetaitoja sekä sosiaalisia taitoja ja näin vahvistaa kokonaisvaltaisesti ohjattavan minäkuvaa, itsetuntoa ja toimintakykyä, kykyä toimia arjessa ja sosiaalisissa suhteissa. Ryhmässä opetellaan ja vahvistetaan: tunteiden käsittelyä, ymmärrystä, miten kehosi toimii suhteessa muihin ihmisiin, rentoutumaan ja rauhoittumaan sekä kehittämään omaa toimintaa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Erilaisten tunteiden sanoittaminen ja nimeäminen
- Piki-materiaali, Nalle- tunnekortit, Mahti – tunnekortit
- Zones of regulation; tavoitteena on opettaa lapselle tunnetilojen ja vireystason itsesäätelyä
- Vuorovaikutukselliset leikkiryhmät
- Tunnemuksu – Mututoukka; opetellaan tunnetaitoja ja empaattisuutta
- Papunet, Viitottu rakkaus, Värinautit
- Boardmaker kuvat

5.6 Perusopetus

Perusopetuksen alaluokilta alkaen hyvinvoinnin edistämistyöhön kuuluu osana ehkäisevä päihdetyö. Perusopetuksen kesto mahdollistaa pitkäjänteisen työskentelyn ehkäisevässä päihdetyössä. Nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön terveydellisiä ja sosiaalisia vaikutuksia sekä riippuvuuden syntymistä ja merkitystä (myös esim. peli- tai nettiriippuvuus ja muut em. liittyvät haitat) käydään läpi osana normaalia, opetussuunnitelmaan perustuvaa opetusta oppilaan ikätaso huomioiden. Terveet elämäntavat ja päihteetön elämä ovat oppisisältönä monissa oppiaineissa. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot ovat yhtenä osa-alueena koko opetussuunnitelman

läpäisevissä laaja-alaisissa sisältöalueissa. Parasta ennaltaehkäisevää työtä on lasten ja nuorten omien sisäisten voimavarojen löytäminen, kehittäminen ja tukeminen: vahvuudet, sosiaaliset taidot ja itsetunto. Perustyön lisäksi kouluilla järjestetään erilaisia teemapäiviä tai tempauksia ehkäisevään päihdetyöhön liittyen. Kouluilla vierailee myös aiheeseen liittyviä puhujia.

Koulun ja kodin yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää. Perusopetuksen opiskeluhoitotyö tukee ehkäisevää päihdetyötä sekä ennaltaehkäisten että tarvittaessa puuttuen. Koulussa vuosittain päivitettävät, lainsäädäntöön perustuvat järjestyssäännöt tukevat osaltaan ehkäisevää päihdetyötä. Koulun tilaisuudet ja juhlat itsessään toimivat esimerkkeinä päihdeettömästä arjesta ja juhlasta.

Ehkäisevää päihdetyötä tukevia, perustyön lisäksi tai ohella toteuttavia toimenpiteitä:

- Kouluterveyskysely: tuloksien perusteella suunnitellaan oppilashuoltotyötä ja koulun toimintaa
- Vanhempainillat, teemana päihteet ja muut riippuvuudet
- Vanhempainyhdistystoiminta: yhdistyksen järjestämät tapahtumat ja teemaillat
- Toiminnalliset huoltajaillat Keskustan alakoulussa 5., Pirkkalan koulussa 5.-6.luokkalaisille ja yläkoulussa 8. luokkalaisille: oppilaat yhdessä huoltajien kanssa pohtivat pienryhmissä päihteisiin ja muihin teemoihin liittyviä kysymyksiä.
- Itsearviointikyselyt (1-6lk) Keskustan alakoulussa: Vuosittaisten kyselyjen avulla kartoitetaan oppilaiden kouluviihtyvyyttä, nukkumaanmenoajoja, pelaamista, kaverisuhteita ja päihteiden käyttöä.
- Hyvinvointiprofiili: 4.-9. luokkien oppilaat täyttävät hyvinvointiprofiili-kyselyn, jossa on vaihtuvia teemoja. Tuloksia käytetään hyödyksi oppilaiden hyvinvoinnin tukemisessa.
- Harrastamisen Harjavallan malli: harrastamisen avulla pyritään tarjoamaan päihdeettömää vapaa-ajan viettoa perusopetusikäisille
- Raittiuskilpikirjoitus 5.lk
- Ankkuritiimitoiminta: yhteistyötä poliisin, sosiaalitoimen ja terveydenhuoltohenkilökunnan kanssa

- Poissaolojen seuranta ohjeistuksen mukaan
- Terveydenhoitaja seuraa oppilaiden hyvinvointia, laajat terveystarkastukset luokilla 1.lk,5.lk ja 8.lk

Kaupunkilaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ehkäisevän päihdetyön kehittämiseen mm. osallistumalla päihdetilannekyselyihin, joilla kartoitetaan asukkaiden näkemyksiä paikallisesta päihdetilanteesta sekä päihdehaittojen vähentämisen keinoista. Tuloksia käsitellään ehkäisevän päihdetyön yhteistyöryhmässä.

5.7 Satakunnan Hyvinvointialueen palvelut ja ennaltaehkäisevä työ Harjavallassa

Satakunnan hyvinvointialue vastaa lakisääteisistä sosiaali- ja terveyspalveluista sekä pelastustoimesta, jotka tukevat harjavaltalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Toiminnan keskiössä on varhainen tuki, matalan kynnyksen puheeksiotto sekä moniammatillinen yhteistyö kaupungin palveluiden kanssa.

Hyvinvointialueen HYTE-yksikkö koordinoi hyvinvointialueen ehkäisevää päihdetyötä tavoitteenaan vuosina 2024-2025

1. Terveellisten elintapojen lisääminen.
2. Mielen hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen.
3. Turvallisen ja mielekkään arjen turvaaminen asukkaille.

Perhekeskus Suvituuli, lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Ennaltaehkäisevää päihdetyötä toteutetaan kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa. Perhekeskus Suvituulessa päihteiden käyttö otetaan puheeksi matalalla kynnyksellä kaikissa kohtaamisissa, vaikka asiakkuuden perusteena ei olisikaan päihteisiin liittyvä huoli.

Lakisääteisten palveluiden lisäksi Suvituudessa toteutetaan vakiintuneena toimintana moniammatillista tiimityötä sekä Kohtaamispaikkatoimintaa. Moniammatilliset asiantuntijatiimit on suunnattu neuvola- ja kouluikäisille sekä heidän läheisilleen. Tiimiin kuuluu

- Neuvolan ja opiskeluhuollon edustajat (terveydenhoitaja, kuraattori, tarvittaessa psykologi ja lääkäri)
- Kasvatus- ja perheneuvonnan asiantuntija
- Psykiatrin sairaanhoitaja
- Sosiaalihuollon lapsiperhepalveluiden edustaja
- Varhaiskasvatuksen ja opetuksen edustajat
- Asiakas ja hänen huoltajansa

Kohtaamispaikkatoiminta on hyvinvointialueen, kuntatoimijoiden ja järjestöjen yhteistyössä mahdollistamaa toimintaa, jolla vahvistetaan ja tuetaan perheitä eri tavoin (mm. Ryhmätoiminta, vertaistuki, lapsiparkki).

Varhaisina interventioina on käytössä Omin jaloin menetelmä ja alaikäisille Valomerkki keskustelu. Omin jaloin menetelmää hyödynnetään erityisesti toisen asteen opiskelijoiden ja nuorten aikuisten ohjaamisessa. Osana perhekeskustoimintaa toteutetaan ennaltaehkäisevän päihdetyön mukaista Valomerkkitoimintaa, jonka tavoitteena on alaikäisen terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen sekä suojaaminen päihteiden aiheuttamilta haitoilta.

Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut

Ehkäisevä päihdetyö neuvolassa on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Sen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja niin päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen kuin yhteiskunnallekin. Neuvolassa otetaan puheeksi yksilöiden päihteiden käyttöä sekä lisätään terveystieteiden avulla ymmärrystä päihteiden käytön yksilöllisistä sekä yhteisöllisistä vaikutuksista sekä ohjataan asiakkaita tarvittaessa jatkohoitoon.

Sosiaalipalvelut lapsille, nuorille ja perheille

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalveluissa päihteidenkäyttö otetaan puheeksi ja siihen puututaan tarvittavissa laajuudessa, sekä ohjataan tarkoituksenmukaisiin palveluihin kaikissa perheiden sosiaalipalveluissa, joita ovat lapsiperhepalveluiden sosiaalipalvelut, kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut sekä erityispalveluina lastensuojelu.

Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon palveluihin kuuluu kuraattori, terveydenhoitaja, lääkäri, psykologi sekä suun terveydenhuolto ja seksuaalineuvonnan palvelut. Oppilaitos ympäristössä työskentelee myös psykiatrinen sairaanhoitaja.

- Terveydenhoitaja ja lääkäri: Vuosittaisissa terveystarkastuksissa ja laajoissa tarkastuksissa päihteet otetaan puheeksi systemaattisesti. Kartoituksessa huomioidaan koko perheen terveystottumukset, mikä mahdollistaa ylisukupolvisen päihdehaitan ennaltaehkäisyä. Suun terveydenhuolto ja seksuaalineuvonta täydentävät tätä kokonaisuutta tuomalla esiin päihteiden vaikutukset fyysiseen terveyteen ja riskikäyttäytymiseen.
- Kuraattori: Painopiste on ennaltaehkäisevässä sosiaalityössä. Kuraattori vahvistaa mm. nuoren sosiaalisia taitoja, itsetuntoa ja tunnetaitoja, jotka toimivat merkittävinä suojatekijöinä päihdekokeiluja vastaan. Vastaanotoilla käytävissä keskusteluissa arvioidaan elämänhallintaa ja ohjataan tarvittaessa jatkohoidon piiriin.
- Psykologi: Tukee nuoren mielenterveyttä ja auttaa käsittelemään pahaa oloa, joka usein on päihteiden käytön taustalla. He tarjoavat työkaluja itsesäätelyyn ja kriisinhallintaan, vähentäen tarvetta käyttää päihteitä itselääkintään.
- Opiskeluhoolto vastaa omalta osaltaan Terapiatakuun (5/2025) toteuttamisesta. (Ks. Kaaviot 1 ja 2).

Koko opiskeluhoolto on vahvasti mukana yhteisöllisessä opiskeluhoollon toiminnassa. Opiskeluhoolto järjestää ja osallistuu terveyttä ja hyvinvointia tukeviin oppitunteihin, vanhempainiltoihin ja teemapäiviin. Tavoitteena on lisätä tietoa, purkaa päihteisiin liittyviä myyttejä ja vahvistaa huoltajien kasvatuskumppanuutta. Opiskeluhoolto toimii tiiviissä yhteistyössä sivistystoimen ja kuuluu kunnan ehkäisevän päihdetyön työryhmään. Tämä

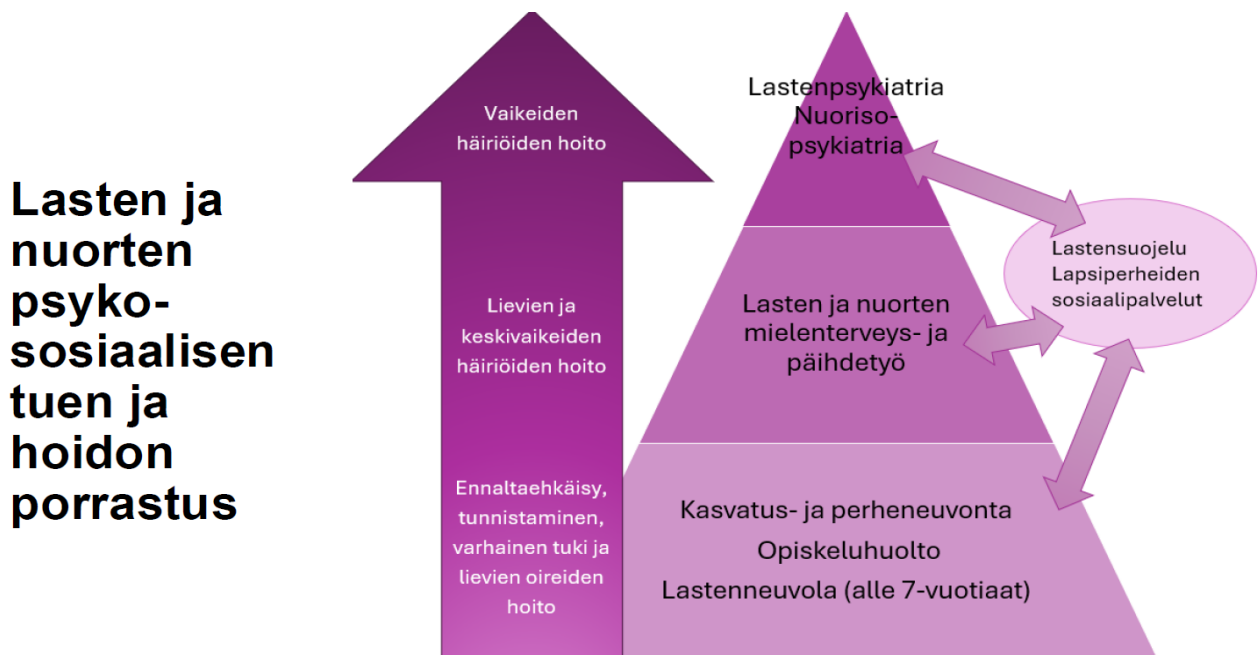
varmistaa, että käytössä on yhtenäiset toimintamallit ja että apu siirtyy sujuvasti eri toimijoiden välillä.

Lasten- ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyön avopalvelut

Perhekeskuksen lasten ja nuorten psykiatriset sairaanhoitajat tarjoavat lapsille, nuorille ja heidän perheilleen psykososiaalista tukea ja hoitoa hyvinvointialueen kolmiportaisen mallin mukaisesti. Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut sijoittuvat mallissa keskimmaiselle portaalle. Palveluun ohjaututaan toisten soteammattilaisten (esimerkiksi kuraattorin tai kouluterveydenhoitajan) arvion kautta. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen käynneillä arvioidaan lapsen ja nuoren kokonaistilannetta sekä hoidon tarvetta yhdessä lapsen, nuoren ja hänen perheensä kanssa.

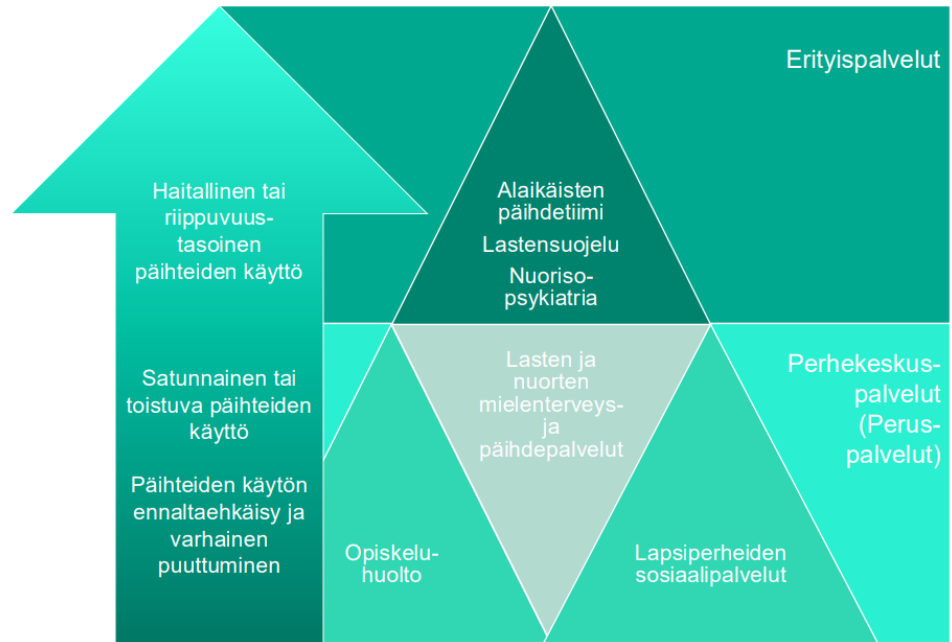
Lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen sekä alaikäisen päihdetyön portaat:

Kaavio 1. Lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen ja hoidon portaat (Kolmiportainen malli).

Kaavio 2. Alaikäisen päihdetyön porrastus

Alaikäisten päihdetyön porrastus

Keskeisiä menetelmiä ja varhainen tuki

Hyvinvointialueella on käytössä useita näyttöön perustuvia menetelmiä, joilla tunnistetaan riskit ja tarjotaan tukea ennen ongelmien syvenemistä:

- **Puheeksiotto ja mini-interventio:** Systemaattinen tapa ottaa päihteiden käyttö tai rahapelaaminen puheeksi kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon kohtaamisissa. Tavoitteena on herättää asiakkaiden oma motivaatio muutokseen.
- **Valomerkki-menetelmä:** Ennaltaehkäisevän päihdetyön malli, jossa alaikäinen ja hänen huoltajansa ohjataan ammatilliseen keskusteluun heti ensimmäisen päihdekokeilun tai hallussapidon tultua ilmi. Keskustelussa käydään läpi nuoren arkea ja asenteita sekä arvioidaan jatkotuen tarve.
- **Omin jaloin -prosessi:** Puolistrukturoitu yksilötyön menetelmä, jossa nuorta autetaan löytämään omat voimavaransa tulevaisuuden vision kautta. Työskentely käynnistetään, kun nuoren elämäntilanteesta herää yleinen huoli.

Päihteiden riskikäytön ja haittojen tunnistamisen sekä varhaista tuen tarjoamiseen on panostettu erityisesti Kestävän Kasvun Satakunta 2 - hankkeessa esim. juurruttamalla puheeksiottoa ja mini-

interventiota laaja-alaisesti kaikissa toimintaympäristöissä. Päihdekäytön ja intervention kirjaamiseen on panostettu kaikissa palveluissa, joka myös osaltaan vaikuttaa hyvinvointialueen tulevaan rahoitukseen. (HYTE-kerroin): Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski Alkoholin käytön mini-intervention toteutuminen AUDIT tai AUDIT-C-testin riskipistemäärän ylittävillä. Tämä osaltaan tehostaa interventioiden ja puheeksiottojen määrää ja mahdollistaa oikea-aikaisemman palvelun saannin.

Moniammatillinen Ankkuri-toiminta ja viranomaisyhteistyö

Ankkuri-toiminta on perhekeskusrakenteisiin sisällytettyä moniammatillista yhteistyötä, jossa tiimi (poliisi, sosiaalityöntekijä, sairaanhoitaja ja erityisnuorisotyöntekijä) työskentelee yhdessä.

- **Rikollisuuden ehkäisy:** Toiminta kohdistuu nuorten rikollisen käyttäytymisen varhaiseen puuttumiseen ja rikoskierteen katkaisemiseen.
- **Perheväkivalta ja lähisuhdeväkivalta:** Ankkuri-tiimi selvittää perheen kokonaisvaltaista tilannetta ja ohjaa tarkoituksenmukaisen avun piiriin.
- **MARAK-työryhmä:** Hyvinvointialue ja poliisi tekevät yhteistyötä moniammatillisessa riskienarvioinnissa vakavan parisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi.
- **Viranomaisapu:** Poliisi tukee sote-ammattilaisia muun muassa karkumatkojen selvittämisessä ja antaa konsultaatiota lapsirikostutkintaan liittyen.

6.TAVOITTEET VALTUUSTOKAUTEEN

Ehkäisevä työ kuuluu kaikille; vastuullinen päihdekulttuuri ja tiedon jakaminen.

Maksutonta vapaa-ajan toimintaa tarjotaan kaikille ikäryhmille.

Kouluterveyskyselyt käydään laaja-alaisesti läpi.

Päihde- ja pelivapaasti Satakunnassa hankkeen ohjausryhmään osallistuminen ja käytäntöjen jalkauttaminen.

Osallistuminen ehkäisevän päihdetyön kehittämiseen maakunnallisissa ja alueellisissa verkostoissa.

Osallistuminen valtakunnallisiin ehkäisevän päihdetyön kampanjoihin ja viestintään.

Tarjotaan nuorille päihteettömiä tiloja ja toimintaa

Nuorisotyön yksikössä on vähintään kaksi (2) Valomerkki-koulutuksen käynnyttä työntekijää

Hyvinvointialueen tavoitteet valtuustokauteen

- Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista pois jääneiden tuen tarve selvitetään alueen asukkailta ja ohjataan tarvittaessa avun ja tuen piiriin (mittari: avoh.ilmotilastot)

- Sairastumisriskissä olevat saavat elintapaneuvontaa/ hyteneuvontaa (mittari:avoh.ilmotilastot)

- päihde ja riippuvuus tunnistetaan ja hoitoon pääsy helpottuu

- o puheeksiotto ja mini-interventio tehty, oikea-aikainen hoitoon ohjaus (mittarit:avoh.ilmotilasto, kyselyjen kautta kerätty tieto, asiakaspalaute)

alikäisten peliriippuvuuksien tunnistaminen, hoitopolku ja tuen vahvistaminen

- Terapiatakuun toteutuminen tavoite ajassa (mittari: avoh.ilmo, asiakas - ja potilastietojärjestelmät)

- Yhteisöllisen opiskeluhoollon yhteistyö vahvistuu ja se toteutuu suunnitellusta. (opiskeluhoolltosuunnitelma, muut suunnitelmat ja niiden toteutuminen)
- Vanhemmuuden tuen vahvistaminen (tähän ei suoria mittareita ole, mutta erilaisia menetelmiä, toiminnallisia tapahtumia, ryhmiä yms.)